

Arbeidsinspectie

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
www.arbeidsinspectie.nl

Bestelnummer 611
versie november 2008

De belangrijkste arbeidsrisico's in de houthandel

Deze brochure vertelt u meer over de belangrijkste arbeidsrisico's in de houthandel, de branche waartoe uw bedrijf behoort. U kunt lezen wat u daarvoor moet regelen en waar de Arbeidsinspectie bij inspecties op zal letten. Investeren in goede arbeidsomstandigheden draagt bij aan het gezond houden van uw werknemers en uw bedrijf.

In de houthandel hebben de belangrijkste arbeidsrisico's te maken met:

- **intern transport en inrichting van de werkomgeving** pagina 10
- **dieselmotoremissie** pagina 13
- **fysieke belasting** pagina 15
- **machineveiligheid** pagina 18
- **lawaai** pagina 23
- **houtstof** pagina 25
- **explosiegevaarlijke stoffen** pagina 27

De Arbeidsinspectie controleert tijdens een inspectie specifiek op deze arbeidsrisico's. Met deze brochure kunt u zich hier goed op voorbereiden. Op andere onderwerpen inspecteert de Arbeidsinspectie alleen als daar een concrete aanleiding voor is.

In het eerste deel van deze brochure kunt u lezen:

- welke verplichtingen u als werkgever heeft;
- hoe een inspectie verloopt.

In het tweede deel vindt u:

- de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche uitgewerkt;
- de inspectienormen per arbeidsrisico;
- verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen om aan de regels te voldoen.

In het derde deel vindt u informatie over wat u nog meer moet weten, bijvoorbeeld over voorlichting, bedrijfshulpverlening en adressen van belangrijke websites.

Veiligheid en gezondheid, uw zorg

Als werkgever moet u een zo goed mogelijk arbeidsomstandighedenbeleid voeren. Daarvoor organiseert u het werk zodanig dat dit geen nadelige invloed heeft op de veiligheid of de gezondheid van uw werknemers. Kennis van de risico's is hiervoor een belangrijke basis. Zo kunt u gericht zoeken naar oplossingen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Dit doet u aan de hand van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).

RI&E en plan van aanpak

Een RI&E is voor elk bedrijf verplicht. Voor de houthandel is een branchespecifieke RI&E beschikbaar die is goedgekeurd door de sociale partners (zie www.arbotoolkithouthandel.nl). Met de resultaten van de RI&E stelt u een plan van aanpak op. Dit kunt u zelf doen of uitbesteden aan een derde partij. U bent verplicht uw RI&E inclusief het plan van aanpak te laten toetsen. Een gecertificeerde deskundige die aan uw bedrijf verbonden is of een gecertificeerde arbodienst kan dit doen.

Voor bedrijven met ten hoogste 25 werknemers geldt een uitzondering. De deskundige toets hoeft dan niet te worden uitgevoerd, mits gebruik gemaakt wordt van een branchespecifiek RI&E-instrument dat in de cao is opgenomen.

In het plan van aanpak beschrijft u:

- welke verbeteringen u wilt doorvoeren;
- welke verbeteringen prioriteit hebben;
- wanneer de verbeteringen uitgevoerd moeten zijn;
- wie verantwoordelijk is voor de uitvoering.

Voor het aanpakken van verbeteringen gelden de volgende uitgangspunten:

- Risico's moeten zoveel mogelijk aan de bron worden weggenomen (bijvoorbeeld door gevaarlijke stoffen en machines te vervangen).
- Is deze bron aanpak redelijkerwijs niet mogelijk (vanwege technische, organisatorische of economische redenen), dan treft u maatregelen die voor alle werknemers gunstig zijn (bijvoorbeeld afschermen van een machine of ventileren).
- In sommige gevallen is het niet mogelijk om een aanpak aan de bron of een algemeen beschermende aanpak te kiezen. In die gevallen stelt u persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking aan de werknemers (bijvoorbeeld gelaatsmaskers, handschoenen, gehoorbescherming), waarbij u er ook op toeziet dat deze gebruikt worden.

Deze aanpak staat bekend als de arbeidshygiënische strategie en is wettelijk verplicht.

De Arbeidsinspectie bij u op bezoek

Hoe verloopt een inspectie?

De Arbeidsinspectie inspecteert uw arbeidsomstandighedenbeleid op basis van de bepalingen in de Arbowet en -regelgeving. Bij aanvang van de inspectie in uw bedrijf zal de inspecteur meestal vragen of een lid van de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging bij de inspectie aanwezig wil zijn. Deze personen hebben op basis van de wet dit vergezelsrecht. Bovendien heeft de ondernemingsraad het recht om een gesprek met de inspecteur te vragen zonder dat u als werkgever daarbij aanwezig bent.

De inspectie verloopt als volgt:

- De inspecteur kijkt op de werkplek hoe u de regels voor de belangrijkste arbeidsrisico's naleeft.
- De inspecteur bespreekt zijn bevindingen met u of degene die u mag vertegenwoordigen. Het kan zijn dat u aan alle verplichtingen voldoet. Het kan ook zijn dat u dat niet of in onvoldoende mate doet, waardoor nadere afspraken over naleving worden gemaakt.
- De inspecteur legt geconstateerde overtredingen schriftelijk vast. Dit kan in de vorm van een waarschuwing of een eis. Bij bepaalde overtredingen kan de inspecteur direct een boeterapport opmaken.

Deze brochure gaat over de belangrijkste risico's in uw branche. Mogelijk gelden er voor uw bedrijf ook nog andere specifieke regels of risico's. Deze risico's moet u ook in de RI&E en het plan van aanpak opnemen. Ook moet u maatregelen nemen om deze risico's weg te nemen of te verminderen.

U voldoet niet of onvoldoende aan de verplichtingen

In haar handhavingsbeleid hanteert de Arbeidsinspectie de werkwijze die uitgaat van 'hard waar het moet, zacht waar het kan'. In de praktijk werkt dat als volgt. Een inspecteur kijkt bij een overtreding naar het gevaar en naar de algehele situatie in een bedrijf. Gaat het om een overtreding met groot gevaar voor werknemers, dan zal hij altijd formeel handhaven, ongeacht de situatie in het bedrijf.

Gaat het om een overtreding zonder direct gevaar dan kijkt een inspecteur of de arbeidsomstandigheden en het arbobeleid in het algemeen goed zijn geregeld. Is dat het geval, dan krijgt de werkgever de gelegenheid de overtreding(en) zelf op te lossen. Is dat niet het geval, dan geeft de inspecteur een waarschuwing of stelt hij een eis. U krijgt een waarschuwing als direct duidelijk is wat u moet doen om een overtreding op te heffen. U krijgt een eis als dat niet direct duidelijk is. De Arbeidsinspectie geeft in deze eis aan wat u precies moet doen om aan de wettelijke verplichting te voldoen. Na een waarschuwing of een eis krijgt u enige tijd om de overtreding op te heffen. Dit wordt gecontroleerd. Is de overtreding niet opgeheven binnen de gestelde termijn dan krijgt u alsnog een boete. Bij een eis of een boete krijgt u altijd de mogelijkheid daarop te reageren en/of bezwaar te maken.

Bij een ernstige overtreding zegt de Arbeidsinspectie een boete aan en kan zij het werk (gedeeltelijk) stilleggen totdat de overtreding is opgeheven. De hoogte van een boete is afhankelijk van de ernst van de overtreding en de omvang van uw bedrijf. Kleine bedrijven betalen minder dan grote. Boetes naar aanleiding van een ongeval zijn hoger. Werkzaamheden of machines worden stilgelegd als de Arbeidsinspectie vindt dat er ernstig gevaar is voor personen. De Arbeidsinspectie heft een stillegging op als het gevaar is weggenomen. Voor strafbare feiten wordt een proces-verbaal opgemaakt.

Werknemers kunnen een boete krijgen als zij bewust geen gebruikmaken van de veiligheidsmaatregelen. Bijvoorbeeld als zij geen persoonlijke beschermingsmiddelen dragen of beveiligingen van een machine verwijderen of uitschakelen.

Uw branche, de houthandel

Er zijn veel verschillende houthandels in Nederland. Ze verschillen in grootte en werkzaamheden. Er zijn houthandels die werken als een servicepunt voor de aannemers in de omgeving en er zijn grotere handelaren die landelijk werken. Steeds vaker wordt hout zonder bewerking geleverd en verhandeld. Naast de handel en de productiewerkzaamheden zijn er ook nog houthandels die hout verduurzamen, hout verlijmen in vingerlasstraten, hout drogen in klimaatkamers, hout spuiten, of een eigen slijperij hebben voor het slijpen van beitels en het slijpen en strekken van bandzagen.

In de branche is de nadruk steeds meer komen te liggen op verkoop. Dat betekent dat het aantal houtbewerkingen is afgenomen en er dus minder gezaagd en geschaafd wordt. Verder wordt hout tegenwoordig al in de productielanden voorbereid: het wordt dus al gezaagd en geschaafd bij de houthandel afgeleverd. Een aantal houthandels heeft daarom zelf geen machinale afdeling meer en zij besteden dit werk eventueel uit aan andere bedrijven.

De cao Houthandel

De cao Houthandel geldt voor meer dan 400 bedrijven en circa 7.700 werknemers. In de cao staan verplichtingen over arbeidsomstandigheden, zoals over het beperken van de uitstoot van houtstof, het gebruik van tilhulpmiddelen bij zware lasten, het Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek en de preventiemedewerker. Deze verplichtingen kunnen verder gaan dan in de Arboret staat of het op punten aanvullen of specificeren. Aangezien de cao in deze branche vaak op genoemde punten algemeen verbindend is verklaard, zijn het brancheverplichtingen geworden, waarmee bedrijven rekening moeten houden. De brancheorganisatie, de Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen (VVDH), en de vakbonden FNV Meubel en Hout en CNV Hout en Bouw kunnen u hierover meer informatie geven. Deze brochure is geschreven voor ondernemingen die vallen onder de cao Houthandel. De brochure geldt niet voor bedrijven die zich alleen bezighouden met houtoogst en/of bosonderhoud.

Arboconvenant

De brancheorganisatie, de VVDH heeft zich samen met FNV Meubel en Hout en CNV Hout en Bouw actief opgesteld in een arboconvenant met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De arborisico's fysieke belasting, schadelijk geluid, houtstof en werkdruk zijn geïnventariseerd en oplossingen zijn uitgewerkt en getest. Voor de individuele bedrijven zijn er hulpmiddelen beschikbaar (de Arbomeetkoffer) om deze risico's te beheersen. Ook na het arboconvenant zijn sociale partners actief aan de slag gegaan om oplossingen te bieden voor de veel voorkomende arborisico's in de houthandels. Op www.arbotoolkithouthandel.nl vindt u meer informatie. Hier vindt u ook het Kennis- & ReintegratieCentrum Hout (KRC) dat u daarbij kan ondersteunen.

Zes belangrijke arbeidsrisico's nader belicht

Dit deel van de brochure gaat dieper in op de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche:

- intern transport en inrichting van de werkomgeving;
- dieselmotoremissie;
- fysieke belasting;
- machineveiligheid;
- lawaai;
- houtstof;
- explosiegevaarlijke stoffen.

U kunt lezen wat de arbeidsrisico's zijn, wat de gevolgen kunnen zijn voor de gezondheid en veiligheid van uw werknemers en wat u moet regelen om deze te voorkomen. Hier zal de Arbeidsinspectie bij controles op letten. Aan het eind vindt u verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen die u helpen om aan de regels in de Arboret te voldoen. Voor meer advies kunt u terecht bij uw arbodienst.

Hoe zijn de belangrijkste risico's bepaald?

De Arbeidsinspectie heeft de belangrijkste arbeidsrisico's in uw branche bepaald aan de hand van:

- de ongevallencijfers binnen uw branche;
- cijfers van aandoeningen die door het werk worden veroorzaakt (beroepsziekten);
- instroomcijfers van de WAO en de WIA;
- inschattingcijfers van risico's door de Arbeidsinspectie.

Ook heeft de Arbeidsinspectie overlegd met de VVNH, FNV Meubel en Hout en CNV Hout en Bouw.

Intern transport en inrichting van de werkomgeving

Intern transport in houthandelsbedrijven neemt een belangrijke plaats in. De vele transportbewegingen en -handelingen leveren veel risicovolle situaties op. De gebruikte transportmiddelen variëren van vorkheftrucks en palletkarretjes tot bovenloopkranen. Vooral werken met heftrucks en vergelijkbare mobiele arbeidsmiddelen is risicovol.

Wat zijn de risico's?

Per jaar krijgt de Arbeidsinspectie in totaal zo'n 200 meldingen van ongevallen met heftrucks. Een deel daarvan komt uit de houthandel. Vaak gaat het om ongeval met ernstig en blijvend letsel als gevolg.

De afgelopen zeven jaar waren er 36 ongevallen met dodelijke afloop.

Bestudering van de ongevallen met heftrucks laat zien dat:

- het bij een kwart van de ongevallen gaat om het aanrijden van mensen;
- één op de twintig ongevallen een gevolg is van verkeerd gebruik: de heftruck wordt gebruikt als hoogwerker of mensen rijden mee;
- onverstandig rijden regelmatig tot kantelen van de heftruck leidt, met vaak fatale gevolgen;
- bijna de helft van de ongevallen letsel aan de voeten en onderbenen tot gevolg heeft;
- de veiligheid in belangrijke mate afhankelijk is van het verstandig handelen van de heftruckbestuurder;
- opgeleide heftruckbestuurders minder vaak betrokken zijn bij ongevallen en minder schade veroorzaken;
- een veilige inrichting van de omgeving zorgt voor minder ongevallen, met name minder aanrijdongevallen.

Wat moet u doen?

Werkt u met interne transportmiddelen zoals heftrucks, reachtrucks, zijladers, stapelaars, aangedreven palletwagens en bovenloopkranen, dan bent u verplicht om aan de volgende punten aandacht te besteden:

- **Keuring en onderhoud**
Transportmiddelen en hijs- en hefgereedschappen moeten worden onderhouden, zodat ze veilig kunnen functioneren. Ze moeten minimaal een keer per jaar gekeurd worden door een interne of externe deskundige. Leg de keuring digitaal of op papier vast als bewijs van keuring.
- **Uitrusting heftruck**
Maatregelen nemen tegen kantelgevaar (beschrijven in de RI&E) en maatregelen tegen ongewild in beweging komen.
- **Gebruik heftrucks**
Heftruckchauffeurs zijn goed opgeleid en getraind voor veilig rijgedrag. In overleg met de heftruckchauffeurs zijn afspraken gemaakt over veilig rijgedrag. U ziet erop toe dat deze afspraken worden nagekomen en indien nodig spreekt u de medewerker erop aan. Bijzondere aandacht is nodig voor 16- en 17-jarige heftruckchauffeurs. U zorgt ervoor dat intensief en met deskundigheid toezicht wordt gehouden op deze jeugdige medewerkers tijdens het werken met heftrucks.

Bij een veilige inrichting van het werkgebied moet u denken aan: de inrichting van verbindingswegen, de deuren, hekken en andere doorgangen, de vloeren, de opslag van goederen, de vluchtwegen en nooduitgangen. Hierbij zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- **Verbindingswegen en looproutes**
Verbindingswegen moeten zijn afgestemd op het verkeer dat er plaatsvindt. Zo nodig moeten er verkeersregels worden opgesteld. Arbeidsplaatsen liggen op voldoende afstand of gescheiden van verbindingswegen. Ook looproutes voor voetgangers worden gescheiden van verbindingswegen voor transportmiddelen. De breedte van de verbindingswegen moet zijn afgestemd op het verkeer (eenrichtings-/tweerichtingsverkeer). Bij onoverzichtelijke situaties moeten hulpmiddelen als spiegels worden aangebracht. De verbindingswegen moeten vrij zijn van obstakels. Zorg voor goede verlichting.
- **Deuren, hekken en doorgangen**
Deuren, hekken en doorgangen moeten zijn afgestemd op het verkeer dat plaatsvindt. Klapdeuren moeten deels doorzichtig zijn. Als het nodig is, moeten voor voetgangers afzonderlijke deuren of doorgangen aanwezig zijn.

Dieselmotoremissie

- **Vloeren**
Vloeren moeten vrij zijn obstakels, oneffenheden, stof, vet en andere verontreinigingen.
- **Opslag van goederen**
Stellingen mogen niet zwaarder zijn belast dan de toegestane belasting waarvoor de stellingen zijn ontworpen. De toegestane belasting moet bekend zijn en als regel op of bij de stellingen zijn aangegeven. Als een stelling niet in goede staat is, bijvoorbeeld door roest, overbelasting (doorgebogen liggers) of aanrijdschade, dan is het draagvermogen afgenomen. De stellingen moeten worden hersteld in de oorspronkelijke staat om het gevaar voor bezwijken tegen te gaan. Stellingen moeten deugdelijk zijn verankerd om het gevaar van omvallen tegen te gaan. Dit geldt vooral als het gaat om inrijdstellingen en om stellingen die hoger zijn dan twee meter en een hoogte-/diepteverhouding van meer dan 4:1 hebben. Staanders aan de inrijzijde van palletstellingen en inrijdstellingen zijn voorzien van aanrijdbeschermers. Goederen moeten verticaal zijn gestapeld in overeenstemming met het product en pallets moeten in goede staat verkeren.
- **Vluchtwegen**
Bij gevaar moet een werknemer zich snel en veilig via de kortst mogelijke weg in veiligheid kunnen brengen. Nooduitgangen mogen dus niet zijn geblokkeerd.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie gaat tijdens een inspectie na of de arbeidsmiddelen voor intern transport en de arbeidsplaatsen voldoen aan de wettelijke regels van het Arbobesluit en het Warenwetbesluit Machines (zie Machineveiligheid op pagina 18). De inspecteur zal indien nodig handhaven door de werkzaamheden die ernstig gevaar opleveren stil te leggen en het bedrijf een boete aanzeggen. Het werk mag pas weer worden hervat als het ernstig gevaar is weggenomen.

Meer informatie

- ▶ Brochure *Heftrucks, Hoe voorkom ik ongevallen en schade?*, Arbeidsinspectie, www.arbeidsinspectie.nl

Verwijzingen naar Arbowet en -regelgeving

- ▶ Arbobesluit, hoofdstuk 3, 7 en 8
- ▶ Warenwetbesluit Machines

Dieselmotoremissies (DME) zijn kankerverwekkend. Iedereen die wordt blootgesteld aan deze uitlaatgassen kan ernstige gezondheidsschade oplopen. Blootstelling aan DME moet daarom zijn voorkomen of teruggebracht tot een zo laag mogelijk niveau. Met name bij gebruik van arbeidsmiddelen in een omsloten ruimte, zoals bij het intern transport met een dieselheftruck, is snel sprake van verhoogde concentraties DME. Maar ook in de buitenlucht kan sprake zijn van verhoogde blootstelling aan DME, bijvoorbeeld bij werk in de buurt van een voertuig met dieselmotor.

Wat zijn de risico's?

Iedere blootstelling aan een kankerverwekkende stof of proces kan leiden tot kanker. Daarom staat vervanging van een kankerverwekkende stof of proces door een niet-kankerverwekkende stof voorop. Het kan voorkomen dat vervanging is onderzocht en dat technisch niet mogelijk blijkt. Dan mag met kankerverwekkende stoffen of processen worden gewerkt. Maar dan moeten wel aanvullende maatregelen worden getroffen om de blootstelling tot een zo laag mogelijk niveau te brengen.

Wat moet u doen?

Allereerst onderzoekt u de mogelijkheden om de blootstelling te voorkomen. U moet dieselmotoren zoveel mogelijk uit omsloten ruimten te weren. Vervanging door een elektrisch aangedreven heftruck ligt het meest voor de hand. Bij vorkheftrucks met een lastcapaciteit van 4 ton of minder is vervanging zelfs verplicht. Als voor de overige arbeidsmiddelen of voertuigen vervanging of weren om technische redenen niet mogelijk is dan plaatst u een roetfilter dat tenminste 70% DME-reductie geeft. Dat kan door het plaatsen van een gesloten roetfilter.

Ook voor voertuigen van derden die in de omsloten ruimte komen, geldt dat de uitstoot van DME met tenminste 70% moet worden gereduceerd. Bij voertuigen die maar korte tijd aanwezig zijn kan dat door gebruik te maken van tijdelijke op-/insteekfilters. Bij voertuigen met motoren die aan de Euro 4 of Euro 5 norm voldoen, is de uitstoot meer dan 70% teruggebracht ten opzichte van de Euro 3 norm. Aanvullende maatregelen zijn bij het gebruik van deze voertuigen dan ook niet noodzakelijk.

Soms is vervangen technisch niet mogelijk en kan er geen (tijdelijk) filter geplaatst worden door de constructie van de uitlaat. Dan moeten aanvullende voorzieningen worden getroffen op technisch gebied (zoals dockingstations, bronafzuiging en algemene ventilatie). Dit kan worden aangevuld met organisatorische maatregelen (zoals afhandelen buiten omsloten ruimte, routing aanpassen, motor niet onnodig laten draaien, de duur van de blootstelling beperken via taakrotatie). Nadat u deze aanvullende maatregelen heeft genomen, moet u beoordelen of de blootstelling in voldoende mate is gereduceerd. U toetst dit aan een grenswaarde die u zelf, op zo laag mogelijk niveau, vaststelt. Omdat er geen wettelijke grenswaarde voor DME is vastgesteld, stelt u zelf een grenswaarde vast op een zo laag mogelijk niveau (houd ook rekening met de stand van de wetenschap en

Fysieke belasting

kennis). U kunt hierbij ondersteuning krijgen van deskundigen, bijvoorbeeld van een arbodienst. Indien uit de beoordeling blijkt dat de grenswaarde wordt overschreden, moet u nog meer aanvullende maatregelen nemen. Heeft u zelf geen grenswaarde vastgesteld, dan wordt in de handhaving van de Arbeidsinspectie het achtergrondniveau ter plaatse als grenswaarde gehanteerd. Dit achtergrondniveau moet u wel zelf vast (laten) stellen.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De arbeidsinspectie zal bij controle nagaan of:

- voertuigen met een dieselmotor op enig moment worden gebruikt in omsloten ruimten;
- vorkheftrucks met een dieselmotor met een lastcapaciteit van vier ton of minder zijn vervangen;
- de werkgever de mogelijkheden van vervanging van overige voertuigen met een dieselmotor heeft onderzocht;
- maatregelen zijn genomen voertuigen met een dieselmotor te weren uit omsloten ruimten;
- de uitstoot van DME met tenminste 70% is verminderd van voertuigen met een dieselmotor die desondanks in omsloten ruimten moeten worden gebruikt;
- de uitstoot van DME tot een zo laag mogelijk niveau is teruggebracht als vervanging technisch niet mogelijk is.
- werknemers in de buitenlucht worden blootgesteld aan verhoogde concentraties DME door arbeidsgerelateerde dieselmotoremissies van voertuigen in de directe omgeving;

Als er onvoldoende maatregelen zijn genomen, dan kan de Arbeidsinspectie handhavend optreden.

Meer informatie.

- ▶ Arbowijzer Dieselrook en maatregelenbladen van FNV Bouw, www.fnvbouw.nl

Verwijzing naar Arbowet- en regelgeving.

- ▶ Arbobesluit hoofdstuk 4, afdeling 1 en 2

Fysieke belasting is de belasting die spieren en gewrichten ondervinden tijdens lichamelijke arbeid. Fysieke belasting op zich is niet gezondheidsbedreigend, fysieke overbelasting wel. Fysieke overbelasting wordt vooral bepaald door:

- de aard en de duur van de ingenomen werkhouding;
- de grootte van de uitgeoefende krachten;
- de frequentie waarmee een taak wordt uitgevoerd.

Niet alleen te zwaar of te vaak tillen en/of dragen van bijvoorbeeld zware kozijnen kan dus fysieke overbelasting geven, maar ook werken in een slechte werkhouding zoals voorovergebogen werken.

Wat zijn de risico's?

Overbelasting van spieren en gewrichten kan zorgen voor gezondheidsklachten en blijvende invaliditeit, die leiden tot verzuim of zelfs het moeten stoppen met werken.

De belangrijkste risico's voor fysieke overbelasting in uw branche vindt u hieronder.

Tillen

Het gaat om werkzaamheden waarbij plaatmateriaal, balken en/of planken uit stellingen of rekken worden getild. Het gaat dan om korte tilmomenten. Het materiaal wordt op een kar of in een machine gelegd. Het draaien en bukken tijdens de handeling is zeer belastend voor de rug.

Dragen

Het gaat om lopen met een last in de handen. Afhankelijk van de aard van het materiaal beperkt zich dit over het algemeen tot enkele meters. Daarna gebruikt men een kar of een ander hulpmiddel voor transport.

Duwen & trekken

Het gaat hierbij om materiaal dat uit de rekken en stellingen wordt getrokken en om het verplaatsen van karren waarop het materiaal wordt getransporteerd.

Uit onderzoek blijkt dat twee beroepen binnen de houthandel fysiek zeer belastend zijn: de bestekzoeker en de machinaal houtbewerker.

Wat moet u doen?

U moet ervoor zorgen dat er zodanig gewerkt wordt dat fysieke overbelasting wordt voorkomen. Als dit redelijkerwijs niet mogelijk is, dan moet u de kans op fysieke overbelasting zoveel mogelijk beperken. Daarvoor brengt u per functie of afdeling in kaart in welke mate fysieke overbelasting bij uw werknemers voorkomt. Dit doet u aan de hand van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). U legt in het plan van aanpak vast welke oplossingen hiervoor zijn en wanneer u deze invoert.

De belangrijkste factoren bij de beoordeling zijn:

- de kenmerken van de last (omvang, stabiliteit, grip);
- de vereiste lichamelijke inspanning (gewicht van de last);
- de kenmerken van de werkomgeving (klimaat, temperatuur, vloeren, verplaatsingsafstanden);
- de eisen van de taak (tilfrequentie, duur van het tillen).

Voor de beoordeling van uw situatie en het kiezen van oplossingen is in het kader van het arboconvenant Houthandel de Arbomeetkoffer ontwikkeld.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie ziet erop toe dat er niet te zwaar getild wordt en dat bestaande hulpmiddelen worden gebruikt. Tijdens inspecties beoordeelt de Arbeidsinspectie tilhandelingen met behulp van de NIOSH-methode. Dit is een rekenmethode om het gezondheidskundig verantwoord tilgewicht voor tilhandelingen in werksituaties te bepalen.

Duw- en trekhandelingen beoordeelt de Arbeidsinspectie met behulp van het model van N.J. Delleman (1995) en de NEN 1005-3. De gezondheidskundig verantwoorde belasting is afhankelijk van het gewicht van de last, de af te leggen afstand, de frequentie, de positie van de handen en de eventuele obstakels in het af te leggen traject. Bij een overtreding wordt een waarschuwing gegeven of een eis gesteld.

Meer informatie

- ▶ Arbomeetkoffer, www.arbotoolkithouthandel.nl
- ▶ Cao-afspraken over het gebruik van tilhulpmiddelen bij zware lasten
- ▶ Rapport *Fysieke belasting in de Houthandel, Timmerindustrie en Meubelindustrie, vhp-ergonomie*, drs. K. Peereboom Eur. Erg., 2001
- ▶ NIOSH-methode, K.J. Peereboom,
- ▶ *Handboek fysieke belasting*, inclusief software pakket Fysibel, K.J. Peereboom en P. Voskamp
- ▶ Arboinformatieblad (www.sdu.nl): AI-29 Den Haag, 2001, *Fysieke belasting bij het werk*
- ▶ Delleman-methode, N.J. Delleman e.a., *Handmatig duwen/trekken en gezondheidseffecten*. Min. SZW/VUGA, Den Haag, 1995
- ▶ NEN-1005-3, *Duwend en trekkend verplaatsen van lasten met het hele lichaam*, K.J. Peereboom en J. Jongenelen
- ▶ *Checklist Werken met hand pallet trucks/rolcontainers BGZ wegvervoer*, 2001
- ▶ Publicaties stichting Arbouw, www.arbouw.nl
- ▶ www.arbovriendelijkehulpmiddelen.nl

Verwijzingen naar Arboret en -regelgeving

- ▶ Arbobesluit, hoofdstuk 5, afdeling I

Machinveiligheid

Houtbewerkingmachines zijn gevaarlijke machines. De scherpe snijgereedschappen roteren met grote snelheid en de handen zijn vaak dicht bij het snijgereedschap. Een probleem dat veel voorkomt is onjuist gebruik van beveiligingen en hulpmiddelen op of bij de machines. Ook beveiligingen die niet goed werken en verkeerde werkmethoden zorgen voor ongevallen.

Wat zijn de risico's?

Snijwonden en beknelde of geamputeerde ledematen zoals vingers en handen zijn bekende gevolgen van ongevallen die worden veroorzaakt door het onveilig werken met machines in de houthandel. Vaak komt dit door het onjuiste gebruik van hulpmiddelen op of bij de machines en door onjuist gebruik of buitenwerking stellen van beveiligingen, zoals het weghalen van beschermkappen. Ook door het niet goed functioneren van een beveiliging of een verkeerde werkmethode kunnen dergelijke ongevallen ontstaan. Bovendien kunnen ongevallen plaatsvinden tijdens het afstellen en onderhouden van de machines zoals bij het schoonmaken van draaiende machinedelen waarbij vingers en handen bekneld kunnen raken.

Er zijn veel verschillende houtbewerkingsmachines. Samengevat zijn de gevaren:

- gegrepen worden door bewegende delen van het snijgereedschap, aan- en toevoerinrichtingen en as-einden;
- getroffen worden door wegvliegende voorwerpen zoals werkstukken en delen van het snijgereedschap;
- bekneld raken tussen het werkstuk en de opspan- of aanvoerinrichting;
- onbedoeld of op onjuiste wijze in werking komen van de machine door een verkeerde plaatsing van de bedieningsknoppen.

Wat moet u doen?

Wat betreft machinveiligheid heeft u zowel met de Warenwet als de Arboret rekening te houden. De Warenwet legt verplichtingen op aan de fabrikant en de importeur, maar is ook van belang voor de gebruiker van de machine ingeval hij de machine ingrijpend aanpast. De Arboret legt verplichtingen op aan werkgevers en in bepaalde gevallen aan werknemers.

Bouwjaar machine	Regelgeving die van toepassing is
Vóór 1 januari 1995	voorschriften voor uitvoering en gebruik arbeidsmiddelen: Hoofdstuk 7 Arboretbesluit
Na 1 januari 1995	<ul style="list-style-type: none">• voorschriften voor gebruik arbeidsmiddelen: Hoofdstuk 7 Arboretbesluit• voorschriften voor uitvoering machines in Warenwetbesluit Machines• CE-markering• EG-verklaring van overeenstemming• Nederlandstalige gebruiksaanwijzing

Machines die in 1995 of later zijn gebouwd, moeten voorzien zijn van een EG-verklaring van overeenstemming van de fabrikant of leverancier. Hierin bevestigt hij dat de machine naar zijn mening voldoet aan het Warenwetbesluit machines. Bovendien moet de fabrikant de machine voorzien van een CE-markering en moet hij er een Nederlandstalige gebruiksaanwijzing bij leveren. Het is verstandig de documenten van de fabrikant te bewaren, omdat met name de gebruiksaanwijzing kan worden gebruikt voor de voorlichting en de instructies aan uw werknemers.

Heeft u een tweedehands-, een aangepaste of zelf ontwikkelde machine in gebruik?

Als u zelf een machine ontwikkelt of een (bestaande) machine ingrijpend wijzigt, dan bent u naast werkgever ook machinefabrikant en moet u tevens aan de certificeringverplichtingen van de Warenwet voldoen. Dit houdt het volgende in:

- heeft u een machine na 1 januari 1995 zelf gebouwd, dan moet u een volledig certificeringstraject doorlopen;

- heeft u een machine na 1 januari 1995 ingrijpend gewijzigd, dan zult u in overleg met de oorspronkelijke fabrikant voor aanpassing van de CE-markering moeten zorgen of zelfstandig als fabrikant een volledig certificeringstraject doorlopen;
- heeft u een machine na 1 januari 1995 vanuit een land buiten Europa naar de Europese Economische Ruimte (EER) geïmporteerd, dan gelden zowel de voorschriften uit het Arbobesluit als ook uit het Warenwetbesluit Machines zoals hierboven is aangegeven.

Voor tweedehandsmachines is het tijdstip waarop de machine voor het eerst binnen de EER in gebruik is genomen (of geïmporteerd van erbuiten) bepalend voor welke regelgeving van toepassing is. De peildatum is ook hiervoor 1 januari 1995 (zie tabel).

Aandacht voor veilig gebruik

Voor alle machines gelden altijd de voorschriften voor het veilig gebruik uit het Arbobesluit. Voor machines die vanaf 1 januari 1995 zijn geleverd en in gebruik genomen, komen de gebruiksvoorschriften van de fabrikant daar nog bij. Deze gebruiksaanwijzingen bevatten voorschriften voor onder meer veilig gebruik, afstelling en onderhoud van de machine.

- **Veilig gebruik arbeidsmiddel**
 - Machines worden uitsluitend gebruikt voor het doel, de manier en op de plaats waarvoor zij zijn ingericht en bestemd.
 - Machines met een 2-handenbediening mogen niet door meer dan één persoon worden bediend.
 - Maak met uw medewerkers afspraken over veilig werkgedrag.
 - U ziet erop toe dat deze afspraken gehandhaafd worden en spreekt de medewerker erop aan wanneer dit niet het geval is om herhaling te voorkomen.
- **Snijgereedschappen**
 - Bij het bewerken van producten worden snijgereedschappen gebruikt die geschikt zijn voor deze toepassing en voorzien zijn van de juiste opschriften (NEN-EN 847-1).
 - Vierkante beitelblokken en ronde blokken met verwisselbare profielmessen waarbij geen spaanbegrenzing wordt toegepast, mogen niet meer gebruikt worden.
 - Snijgereedschappen voor manuele en voor mechanische invoer moeten gescheiden worden opgeslagen.
- **Deugdelijkheid arbeidsmiddelen en ongewilde gebeurtenissen**
 - Het materiaal en de constructie moeten deugdelijk zijn.
 - De machine moet zo geplaatst en ingericht worden dat er geen gevaar is voor verschuiven, omvallen en kantelen, oververhitting, ontploffing en elektrocutie.
- **Deskundigheid werknemers**
 - De ervaring leert dat het overgrote deel van de ongevallen te maken heeft met onveilig gedrag. Werknemers moeten dus voldoende deskundig zijn (voorlichting, scholing, ervaring).

Veiligheidsvoorzieningen in verband met bewegende delen van arbeidsmiddelen

- Bewegende delen van machines moeten voldoende afgeschermd of beveiligd zijn.
- Controleer bijvoorbeeld ook regelmatig of beveiligingen door werknemers intact worden gelaten.
- **Bediening van arbeidsmiddelen**
 - Bedieningssystemen moeten duidelijk en veilig zijn.
 - Het in werking stellen moet uitsluitend kunnen door een opzettelijk verrichte handeling met een daarvoor bestemd besturingsorgaan.
 - Een arbeidsmiddel moet veilig kunnen worden stopgezet en voorzien zijn van een noodstop.
- **Montage, demontage, onderhoud, reparatie en reiniging van arbeidsmiddelen**
 - Machines moeten goed worden onderhouden.
 - Onderhouds- en reinigingswerkzaamheden moeten veilig kunnen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door de machine stapsgewijs of op kruipsnelheid te laten bewegen, of de machine stroom- of drukloos te maken.
- **Keuringen**
 - De praktijk in uw branche is dat vrijwel alle arbeidsmiddelen (periodiek) gekeurd moeten worden.
 - Dit geldt ook voor apparatuur onder druk zoals stoomketels en luchtvaten.
- **Inrichting arbeidsplaatsen**
 - De arbeidsplaats bij machines is gesitueerd op voldoende afstand of gescheiden van transportroutes. Rondom de machines moet voldoende loop- en werkruimte zijn.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie gaat tijdens een inspectie na of de machines en het gebruik ervan voldoen aan de wettelijke regels van het Arbobesluit, het Warenwetbesluit Machines en het Warenbesluit Drukapparatuur. De inspecteur zal indien nodig handhaven door de werkzaamheden die ernstig gevaar opleveren stil te leggen en het bedrijf een boete aanzeggen. Het werk mag pas weer worden hervat als het ernstige gevaar is weggenomen.

Meer informatie

- ▶ Inspectielijsten en brochures van de Stichting Keuringsbureau Hout (SKH), www.skh.org
- ▶ Arboinformatieblad (www.sdu.nl) AI-11: *Machineveiligheid*

Verwijzingen naar wet en -regelgeving

- ▶ Arbobesluit, hoofdstukken 3, 7, 8
- ▶ Warenwetbesluit machines (voor machines gemaakt na 1995), artikel 3, 6 en 8

Lawaai

In de houthandel komen arbeidsplaatsen voor waar de blootstelling aan geluid hoog kan zijn door werkzaamheden als zagen en schaven. Het geluidsniveau wordt onder andere bepaald door de constructie van de machines, de opstelling en het aantal machines in de werkruimte, de snijgereedschappen op de machines, de inrichting van de arbeidsplaats en de aankleding van de werkruimte. De verblijfstijd van de werknemer in de werkruimte is ook bepalend voor het blootstellingsniveau. De aard van de producten die vervaardigd worden, kan eveneens van invloed zijn op het geluidsniveau op de arbeidsplaatsen.

Niet alleen de productiemachines en -apparatuur maar ook afzuiginstallaties (ventilatoren, afzuigmonden, soms filters) en de compressoren produceren veel geluid. Veel geluid ontstaat ook door trillingsoverdracht van machines op leidingen van afzuiginstallaties.

Wat zijn de risico's?

Langdurige blootstelling aan geluid boven de 80 decibel kan lawaaidoofheid tot gevolg hebben. Lawaaidoofheid is blijvend en heeft ook grote sociale gevolgen. Zo zijn gesprekken in gezelschap nauwelijks meer te volgen.

Bijkomende effecten zijn kans op verhoogde bloeddruk, vermoeidheid en concentratieverlies. Lawaaidoofheid is een beroepsziekte.

Wat moet u doen?

Er zijn wettelijke grenswaarden bij de blootstelling aan geluid waaraan u moet voldoen. De blootstelling aan geluid wordt gedefinieerd als de gemiddelde dagelijkse blootstelling over een 8-urige werkdag (dagdosis).

Bij een blootstelling boven de 80 en 85 decibel zijn volgens het Arbobesluit de volgende maatregelen verplicht:

> 80 dB(A) en ≤ 85 dB(A)	> 85 dB(A)	> 87 dB(A)
<ul style="list-style-type: none"> • geluidsbeoordeling • beschikbaar stellen gehoorbescherming • gelegenheid geven tot audiometrie (gehoortest) • voorlichting en instructie 	<ul style="list-style-type: none"> • verplicht gebruik gehoorbescherming • plan van aanpak en uitvoering (tot < 80 dB(A)) • markering werkplekken met pictogrammen • zie verder > 80 dB(A) en ≤ 85 dB(A) 	<ul style="list-style-type: none"> • als met inbegrip van de dempende werking van de gehoorbescherming dit niveau wordt overschreden, moeten er direct maatregelen genomen worden om onder dit niveau te komen • zie verder > 85 dB(A)

Houtstof

Blootstelling aan schadelijk geluid moet u wegnemen of zoveel mogelijk beperken door eerst de geluidsbron aan te pakken (de arbeidshygiënische strategie). U inventariseert hiervoor de geluidsbelasting op de werkplekken via een beoordeling of metingen. Als u op alle arbeidsplaatsen in uw bedrijf tijdens de normale productie een gesprek kunt voeren op één meter afstand van elkaar zonder stemverheffing dan heeft u volgens de Arbowet geen geluidsprobleem. Is dit niet het geval dan moet u een beoordeling maken van de geluidsblootstelling. Als er meerdere geluidsbronnen in een ruimte aanwezig zijn of uw werknemers verrichten meerdere taken op een dag, dan moet u al gauw een deskundige inschakelen om de problematiek in kaart te brengen en om u te helpen bij het opstellen van het plan van aanpak. Vanuit uw inventarisatie stelt u vast welke bronnen de grootste bijdrage leveren aan de blootstelling. Voor de beoordeling van uw situatie is de Arbomeetkoffer ontwikkeld (arboconvenant Houthandel). Met behulp van deze methode kunt u de juiste maatregelen treffen.

Uw werknemers hebben ook verplichtingen. Gebruiken werknemers de verstrekte beschermingsmiddelen niet of handelen ze niet volgens de voorschriften, spreek ze dan hierop aan en leg dit zo nodig schriftelijk vast. Ook werknemers kunnen van de Arbeidsinspectie een boete krijgen.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie gaat tijdens een inspectie na of geluid een risico vormt. Op de werkplekken met de hoogste geluidsbelasting kan de inspecteur zelf indicatieve geluidsmetingen uitvoeren. Hij zal u ook vragen naar de verblijfsduur van werknemers op die werkplekken. Hiermee wordt een schatting gemaakt van de blootstellingsniveaus (dagdosis). Constataert de inspecteur dat de dagdosis boven de 85 dB(A) is en dat er geen gehoorbescherming wordt gedragen, of dat de dempende werking van de gehoorbescherming onvoldoende is, dan kan de inspecteur het werk stilleggen en een boeterapport opmaken. Deze stillegging van het werk kan worden opgeheven als de juiste gehoorbeschermingsmiddelen worden verstrekt en gebruikt.

Daarnaast toetst de inspecteur uw geluidsbeoordeling en plan van aanpak. In het bijzonder gaat hij na of de arbeidshygiënische strategie voldoende is toegepast om het risico van lawaaidoofheid te verminderen. Daarbij houdt hij rekening met de stand van de techniek in uw branche. Consequent gebruik van de juiste gehoorbeschermingsmiddelen, het aanbieden van audiometrisch onderzoek aan de werknemers en hun kennis over de geluidsniveaus waarin zij werken, kunnen eveneens onderwerp van inspectie zijn.

Meer informatie

- ▶ Arbomeetkoffer, www.arbotoolkithouthandel.nl
- ▶ Arboinformatieblad (www.sdu.nl): AI-4: *Lawaai op de Arbeidsplaats*

- ▶ Verwijzingen naar Arbowet en -regelgeving
- ▶ Arbobesluit, hoofdstuk 6, afdeling 3

Alle verspanende bewerkingen veroorzaken stof. Schuren en reinigen met perslucht veroorzaken de grootste hoeveelheden stof. Stof van hardhout is sinds 1998 in Nederland en Europa geclassificeerd als een kankerverwekkende stof. Voorbeelden van hardhout zijn: beuken, eiken, kersen, noten, ebbehout, mahonie, meranti en teak.

Wat zijn de risico's?

Houtstof heeft effect op de huid, de ogen en de ademhalingswegen. De huid wordt droog en er kunnen ontstekingen en allergische reacties ontstaan. Komt houtstof in contact met de ogen, dan kan dat zorgen voor pijnlijke, brandende en tranende ogen, lichtschuwheid en ontsteking van het oogbindvlies. Inademen van houtstof kan ernstige klachten van de luchtwegen veroorzaken, zoals jeuk en irritatie van het neusslijmvlies, een verstopte neus, een pijnlijke keel, bloedneuzen, ontsteking van het strottenhoofd en astmatische klachten. Ook kan houtstof kanker in de neusholten en de voorhoofdsholte veroorzaken.

Wat moet u doen?

In de houthandel lopen werknemers een reële kans om in aanraking te komen met houtstof. Daarom moet u de aard, de mate en de duur van die blootstelling beoordelen en de gevaren of de hinder voor de werknemers bepalen. Als u maatregelen neemt, maakt u gebruik van de arbeidshygiënische strategie. Dat wil zeggen: u heeft indien mogelijk voor een bronaanpak gekozen en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen tot een minimum beperkt.

De wettelijke grenswaarde voor hardhoutstof is 2 mg/m^3 en de streefwaarde is $0,2 \text{ mg/m}^3$. De streefwaarde is het uitgangspunt voor de inzet van technische beheersmaatregelen. Dat wil zeggen dat u, als dat technisch mogelijk is, een lagere blootstelling dan de wettelijke grenswaarde moet realiseren.

Voor de beoordeling van uw situatie is de Arbomeetkoffer ontwikkeld (arboconvenant Houhandel). Met behulp van deze meetkoffer kunt u de juiste maatregelen treffen. Voor de meeste houtbewerkingsmachines zijn houtstofconcentraties bij de machine beneden 2 mg/m^3 haalbaar als:

- de machine de benodigde technische voorzieningen heeft (voldoende afzuigsnelheid, afschermingen, enz.);
- deze voorzieningen op de juiste wijze worden gebruikt;
- de machine inclusief voorzieningen in goede staat van onderhoud verkeert;
- er sprake is van adequate afzuiging (voldoende afzuigcapaciteit, juiste filters).

Ook de handmachines zijn tegenwoordig aan te sluiten op losse afzuigers. Voor de oudere houtbewerkingsmachines geldt hetzelfde. Het aanbrengen van de benodigde technische voorzieningen en adequate afzuiging gaat dan vaak wel minder gemakkelijk. Door een combinatie van adequate lokale afzuiging en afscherming of omkasting is ook voor deze machines een goed resultaat haalbaar. Bij recirculatie van stof van hardhout mag in de teruggevoerde lucht de concentratie van het stof niet hoger zijn dan een tiende van de grenswaarde (dat wil zeggen $0,2 \text{ mg/m}^3$).

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie kijkt of bij verspanende bewerkingen van (hard)hout een blootstellingbeoordeling is gemaakt. De Arbeidsinspectie accepteert de toepassing van de Arbomeetkoffer als basis voor het plan van aanpak. U moet daarbij voor hardhout de beheersmaatregelen kiezen die technisch mogelijk zijn. Ook toetst de inspecteur of de maatregelen technisch in orde zijn (afzuiginstallatie en filters) en voldoen aan de arbeidshygiënische strategie. Als het verspanen van hardhout ernstig gevaar oplevert voor de werknemers, kan de Arbeidsinspectie het werk stilleggen.

Meer informatie

- ▶ Arbomeetkoffer: www.arbotoolkithouhandel.nl
- ▶ Cao-afspraken over houtstof bij nieuwe machines
- ▶ Arboinformatiebladen (www.sdu.nl):
- Al-2: informatie over toxische stoffen in de houtverwerkende industrie
- Al-31: beoordelen van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen

Verwijzingen naar Arbowet en -regelgeving

- ▶ Arbobesluit, hoofdstuk 4 en 8

Alles dat kan branden, kan onder omstandigheden ook exploderen. Denk daarbij niet alleen aan gassen (zoals acetyleen, propaan en waterstof) en vloeistoffen (zoals thinner, alcohol, terpentijn), maar ook aan kleine deeltjes (van hout, maar ook van metalen zoals ijzer en aluminium). Sinds 1 juli 2006 is voor explosiegevaar Europese regelgeving van kracht die bekend staat als ATEX. Deze regelgeving is ondergebracht in het Arbobesluit.

Wat zijn de risico's?

In de houthandel is explosiegevaar vooral aanwezig als gevolg van houtstof. Als explosiegevaarlijke stoffen in uw bedrijf voorkomen, moet er een risicoanalyse worden uitgevoerd, waaruit eventueel een gevarenclassificatie volgt. Aan de hand van een gevarenclassificatie kunt u bepalen waar er in uw bedrijf gebieden zijn met explosiegevaar en welke maatregelen (technische of organisatorische) u moet nemen.

Wat u nog meer moet weten

Wat moet u doen?

U moet explosiegevaar veroorzaakt door houtstof zoveel mogelijk voorkomen of beperken. Als er geen stof in de ruimte is, kan er ook geen explosie plaatsvinden. Een halve millimeter stof of meer zorgt echter al voor explosiegevaar. Naast aandacht voor individuele machines zult u dan ook aandacht moeten besteden aan het schoonhouden van de werkvloer en het plaatsen van de filterunit en stofopvang van de afzuiginstallatie. Verwijderen van stof moet gebeuren zonder het stof op te wervelen, dus niet vegen maar opzuigen of nat verwijderen. De filterunit en stofopvang (mothok) moeten buiten worden geplaatst om er zeker van te zijn dat er geen verdere maatregelen nodig zijn. Plaatsing van drukontlasting (ploffluiken) mag geen risico voor personen opleveren.

Hoe inspecteert de Arbeidsinspectie?

De Arbeidsinspectie gaat tijdens een inspectie na of houtstof een risico vormt aan de hand van het volgende:

- Is er in het bedrijf zoveel houtstof dat het explosiegevaar kan veroorzaken?
- Moeten er in het bedrijf gevarenzones aangewezen worden?
- Zijn er maatregelen genomen om houtstofexplosies te voorkomen. Denk daarbij niet alleen aan apparatuur, maar ook aan werkprocessen!
- Worden bij een houtstofexplosie de gevolgen zoveel mogelijk beperkt? Bijvoorbeeld door ploffluiken, maar ook noodplannen.
- Zijn de mensen in het bedrijf op de hoogte van het houtstofexplosiegevaar en gedragen ze zich daarnaar?

Omdat explosiegevaar geen eenvoudig onderwerp is, raadt de Arbeidsinspectie u aan u goed te laten informeren en binnen uw branche te kijken naar concrete voorbeelden.

Meer informatie

- ▶ Brochure *Veilig werken in een explosieve atmosfeer van de Arbeidsinspectie* (www.arbeidsinspectie.nl, zoekterm ATEX)
- ▶ Implementatie ATEX-richtlijnen in de houtverwerkende industrie, www.arbotoolkithouthandel.nl

Verwijzingen naar Arbowet en -regelgeving

- ▶ Arbobesluit, hoofdstuk 3, afdeling I

Voorlichting, instructies en toezicht

Als werkgever bent u verplicht uw werknemers voor te lichten over de risico's die het werk met zich meebrengt. Ook moet u hen instructies geven over de maatregelen die deze risico's beperken of wegnemen. Voorlichting en instructies zijn belangrijke maatregelen om ongevallen, verzuim en stagnatie in de productie te voorkomen of te beperken. Als werkgever moet u er bovendien op toezien dat de instructies en voorschriften worden nageleefd.

Uw werknemers hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid. Zij moeten met de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid handelen en instructies opvolgen. De Arbeidsinspectie kan uw werknemer een boete geven als hij zich schuldig maakt aan ernstige overtredingen waarvan hij op grond van de voorlichting/opleiding had kunnen weten dat het om een overtreding van de wet gaat.

De menselijke factor is cruciaal in arbeidsveiligheid. In 50% van de gevallen is onvoldoende veiligheidsbewustzijn de belangrijkste oorzaak van het ongeval. Dit is een direct gevolg van onvoldoende voorlichting, instructie en toezicht.

Preventiemedewerker

Ieder bedrijf moet een preventiemedewerker aanstellen of iemand binnen het bedrijf de preventietaken laten uitvoeren. Deze medewerker speelt een belangrijke rol bij het maken van de RI&E en het plan van aanpak. Ook kan deze persoon een rol spelen bij het geven van voorlichting over arbeidsomstandigheden aan de (andere) werknemers en het onderzoeken van eventuele ongevallen in het bedrijf. Heeft uw bedrijf ten hoogste 25 medewerkers dan kunt u als werkgever zelf de taak van preventiemedewerker vervullen.

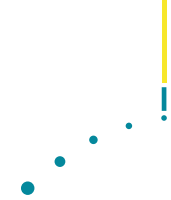
Bedrijfs hulpverlening

De Arbeidsinspectie kan ook op de organisatie van de Bedrijfs hulpverlening (BHV) inspecteren. De BHV-organisatie is onderdeel van uw RI&E en het plan van aanpak. Een aantal zaken moet u in ieder geval op orde hebben. Zo moeten -afhankelijk van de omvang van en de risico's in uw bedrijf - één of meer werknemers zijn opgeleid als bedrijfs hulpverlener. Iedere BHV'er moet voor één of meer van de hulpverleningstaken (eerste hulp bij ongevallen, branden blussen en ontruimen) zijn opgeleid. De BHV-organisatie als totaal moet in staat zijn alle drie de hulpverleningstaken uit te voeren. U kunt de BHV ook gezamenlijk met andere bedrijven in uw omgeving realiseren.

Klachten

Soms ontvangt de Arbeidsinspectie klachten over arbeidsomstandigheden in een bedrijf. De Arbeidsinspectie neemt een klacht alleen in behandeling als deze komt van een werknemer (of een relatie of rechtshulpverlener van die werknemer) of een vakbond. Klachten of tips van anderen onderzoekt de Arbeidsinspectie in de regel niet, tenzij er sprake is van ernstig gevaar voor personen.

Ongevallen

Ernstige ongevallen moet u direct bij de Arbeidsinspectie melden. Dit betreft arbeidsongevallen die leiden tot de dood, blijvend letsel of tot opname in een ziekenhuis. De Arbeidsinspectie voert dan een onderzoek uit.

Op www.arbeidsinspectie.nl vindt u het telefoonnummer voor uw regio.

Beroepsziekten

Zijn er beroepsziekten binnen uw bedrijf, dan meldt uw bedrijfsarts die aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten.

Overzicht relevante websites

www.postbus51.nl

Algemene informatie over arbo en arbobeleid:

www.overheid.nl

www.sdu.nl

www.szw.nl

www.arbeidsinspectie.nl

www.inspectieloket.nl

www.arbovriendelijkehulpmiddelen.nl

www.arboportaal.nl

www.arbonieuwestijl.nl

www.rie.nl

Arbo in de houthandel:

www.arbotoolkithouthandel.nl

www.sivag.nl

www.houtopleidingscentrum.nl

www.shm.nl

www.fnvmeubelenhout.nl

www.cnvhb.nl

www.vvnh.nl

www.krchout.nl

www.skh.org

www.arbouw.nl

Colofon

Deze brochure is ontwikkeld in opdracht van de Arbeidsinspectie, 2008.

Disclaimer

In deze brochure staan de belangrijkste arbeidsrisico's in de houthandel, de branche waartoe uw bedrijf behoort. U kunt lezen hoe de Arbeidsinspectie op deze risico's inspecteert. Mogelijk zijn niet al deze risico's in uw bedrijf aan de orde, dan is dat deel van de tekst niet op u van toepassing. Is er in uw bedrijf sprake van risico's die niet in deze brochure zijn genoemd, dan moet u deze risico's ook opnemen in de RI&E en het plan van aanpak. Ook moet u maatregelen nemen om deze risico's weg te nemen of te verminderen. De regels waar het in deze brochure over gaat zijn bestaande regels. Meer informatie vindt u op www.arbeidsinspectie.nl en www.arbonieuwestijl.nl. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is niet verantwoordelijk voor informatie op websites van derden waarnaar in deze brochure wordt verwezen. Aan de tekst van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

In deze brochure gaat het over arbeidsrisico's die relevant zijn in uw branche. Het feit dat bijvoorbeeld fysieke belasting als risico genoemd wordt, betekent: de ervaring in uw branche leert dat er zich situaties kunnen voordoen waarbij, door blootstelling aan dit type gevaar, er een kans is op gezondheidsschade.

Nadere informatie

U kunt deze brochure in digitale vorm vinden op www.arbeidsinspectie.nl. Daar vindt u ook meer informatie over de verwijzingen naar bestaande instrumenten en hulpmiddelen in deze brochure. Alle Arboret- en regelgeving vindt u op www.overheid.nl. Op www.arboportaal.nl vindt u aanvullende informatie over arbeidsomstandigheden.

Extra exemplaren van deze brochure zijn aan te vragen via Postbus 51 tel. 0800-8051 of www.postbus51.nl

Met dank aan alle meewerkende bedrijven en organisaties uit de branche.